

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 32279/2023
02.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... , мал. ББ , чији је законски заступник мајка ВВ и ГГ, обоје из ... , ... , чији је пуномоћник Мирослав Херцег, адвокат из ... , против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради накнаде за фактичку експропријацију, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2904/23 од 12.10.2023. године, у седници одржаној 02.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2904/23 од 12.10.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 616/22 од 11.09.2023. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима исплати износ од укупно 27.553.500,00 динара и то тужиљи АА износ од 13.776.750,00 динара а тужиоцу мал. ББ и тужиљи ВВ износ од по 6.888.375,00 динара, свакоме са законском затезном каматом почев од 11.09.2023. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 1.241.277,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је пресудом Гж 2904/23 од 12.10.2023. године, ставом првим изреке, одбио жалбу туженог и потврдио пресуду Вишег суда у Новом Саду П 616/22 од 11.09.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) у вези са

одредбом члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ број 10/23) и оценио да ревизија није неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се одређено не указује на другу битну повреду одредаба парничног поступка у смислу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су сувласници на кат. парцели ... КО Петроварадин, по врсти градско грађевинско земљиште, број дела 1 површине 5520 м² и број дела 2 површине 54 м². На делу парцеле број 1 уписана култура је виноград 1. класе, а на делу број 2 јаруга. Тужила АА је сувласник на овој парцели са уделом од 1/2, а тужиоци ВВ и мал. ББ са уделом од по 1/4. Тужиоци су парцелу наследили од свог правног претходника пок. ДД, а још од 1965. године ова парцела била је уписана на правног претходника тужилаца пок. ДД. Према Плану генералне регулације Мишелука са Рибњаком („Службени лист Града Новог Сада“ број 57/14 и 42/22) и према Плану детаљне регулација Мишелука 3 у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 60/18), кат. парцела .. КО Петроварадин делом је намењена за јавне површине – регулацију три улице које још нису добиле назив, у укупној површини од 1413 м², док је осталим делом парцела намењена за породично становање, у површини од 4161 м². Део парцеле површине 264 м² планском документацијом је ушао у састав А улице која још није добила назив (КЈНДН) и у природи такође целокупним тим делом представља улицу, односно користи се као јавна саобраћајна површина. Део парцеле у површини од 378 м² намењен је за улицу означен словом Б, као и део у површини од 771 м² означен словом В и такође у природи представљају улице. Наведени делови предметне парцеле, као део уличне мреже, повезују делове насељеног места Петроварадин и делимично су опремљени комуналном инфраструктуром – електроенергетском, а саобраћајна површина је изграђена од туцаничког застора. Процењена тржишна вредност предметне парцеле на дан пресуђења износи 19.500,00 динара/м², што по средњем курсу НБС износи 166 евра/м², па укупна вредност дела предметне парцеле која је приведена урбанистичкој намени у површини од 1413 м² износи 27.553.500,00 динара. Тужиоцима, нити њиховим правним претходницима, од стране туженог није исплаћена накнада на име тога што је део њихове имовине предвиђен планском документацијом за јавну намену и у природи постао јавна својина – улица.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се у овом случају ради о фактичкој експропријацији, пошто је изградњом улица у складу са планским актима промењен карактер земљишта које је у својини тужилаца, преко кога прелази улица, па се више не ради о приватном, већ о јавном добру. У ситуацији када је земљиште приведено намени у складу са планским актом, што је овде случај, корисник земљишта није у могућности да га користи и због тога му припада право на накнаду, па су нижестепени судови туженог обавезали да тужиоцима исплати накнаду у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије, члана 1. став 1. Протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и члана 10. Закона о јавној својини.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право.

Право на имовину је једно од основних људских права заштићених уставно-правним нормама и нормама међународних конвенција чији је Република Србија потписник.

Устав Републике Србије, у одредби члана 58. јемчи мирно ужавање својине и других имовинских права стечених на основу закона тако што прописује да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеним на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине, а одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других тражбина или казни дозвољено је само у складу са законом.

Протоколом број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. се гарантује заштита имовине, тако што је прописано да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, те да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Уставне одредбе и Конвенција указују на обавезу исплате разумне накнаде за одузету имовину, по тржишним ценама у време пресуђења, која је одлукама нижестепених судова и утврђена.

Закон о јавној својини („Службени гласник РС“ број 72/11, 88/13, 105/2014) у одредби члана 10. став 2. прописује да се добрима у општој употреби у јавној својини сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази итд.). У смислу члана 7. истог закона, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део ауто-пута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, земљиште чији су сувласници тужиоци, делом је ушло у састав улица, које су делимично инфраструктурно опремљене и приведене урбанистичкој намени на основу Плана генералне и Плана детаљне регулације простора у коме се налазе, па им је тако промењена намена, будући да је то земљиште постало добро у општој употреби које може да користи неограничени број људи, а којим управља и које одржава тужени као јединица локалне самоуправе, преко својих органа и јавних предузећа, чији је оснивач тужени. Тако је извршена такозвана фактичка експропријација, која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, и ако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно о његовом изузимању из поседа власника. Тужени је обвезник исплате тужиоцима накнаде за на тај начин одузети део парцеле, пошто се делови парцеле користе као улице, добра у општој употреби – јавној својини, а висина накнаде која тужиоцима припада, у смислу одредбе члана 1. Протокола 1 Европску

конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и одредбе члана 58. Устава Републике Србије правилно је одређена према тржишној вредности земљишта које је ушло у састав формираних улица, и то само оног дела који је приведен намени, а према сувласничким уделима тужилаца.

Стога је, насупрот ревизијским наводима, правилно примењено материјално право.

Наводима ревизије туженог указује се и на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, што је без утицаја на одлучивање, имајући у виду да ревизија не може да се изјави због потрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, на основу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, осим у случају из члана 403. став 2. тог Закона, што овде није случај.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из наведених разлога Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**